

В.В. Лазарєва, канд. пед. наук (*Харків, ХДУХТ*)

ГОТОВНІСТЬ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ

На сучасному етапі розвитку освіти в контексті сучасних завдань навчання відбувається переосмислення функцій навчальних предметів фінансово-економічної сфери для підготовки компетентного фахівця, який володіє знаннями та має навички самостійного пошуку нових підходів, осмислення нових явищ у розвитку фінансової та економічної галузей. У результаті реформування освіти впроваджуються нові підходи та відповідні поняття (компетенція, компетентність, кооперація, цифровий та аналоговий зв'язок, презентація, симетрична та комплементарна комунікація, комунікабельність, медіація). Ці терміни запозичені із зарубіжної лінгвістики та методики, соціоніки, а тому спочатку використовувались у царині вітчизняної психології, лінгвістики, а лише згодом у методиці навчання дисциплін, зокрема, фінансово-економічного профілю.

Актуальність теми зумовлена завданнями викладання економічних, фінансових дисциплін з урахуванням міжнародного досвіду їх вивчення та, відповідно, викладання, потребою формування у сучасних фахівців загальноінтелектуального творчого потенціалу, умінь застосовувати набуті знання на практиці; прилучитися до надбань вітчизняної науки у цій галузі.

Усе зазначене вище вимагає пошуків ефективних шляхів навчання не лише зазначених дисциплін, але й того, що допомагає молодим людям ефективно, вміло використовувати їх у співпраці з колегами та соціумом. Тобто, їх готовність бути психологічно та соціально адаптованими до взаємодії з середовищем, яке часто пропонує нові професійні виклики, рішення. А отже – вимагає і нових підходів до роботи на занятті до навчання, виховання студентів. Мета нашого дослідження – обґрунтувати необхідність формування готовності майбутніх економістів та фінансистів до розв'язання конфліктних ситуацій. Слушною є думка Е.Мерманн про те, що «професійний світ...став ширший і водночас тісний. Хімікам та біологам доводиться працювати з економістами. «Фізики» та «лірики» разом шукають шляхи вирішення спільних проблем...» Психологічна готовність — це виявлення суті властивостей і стану особистості. Готовність — це не тільки властивість чи ознака окремої особистості, це концентрований показник діяльності суті особи, міра її професійної здібності.

Психологічна готовність включає в себе з однієї сторони запас професійних знань, умінь і навичок; з іншої – риси особистості: переконання, професійні здібності, інтереси, професійна пам'ять, мислення, увага, працездатність, емоційність, моральний потенціал особистості, що забезпечать успішне виконання професійних функцій

Ядро готовності становлять психічні процеси і властивості. Вони є фундаментом якостей особистості. Якості і психологічні властивості особистості, психічні особливості і моральні якості, що є основою установки майбутнього вчителя на усвідомлення функцій педагогічної праці, професійної позиції, оптимальних способів діяльності, співвіднесення своїх здібностей з можливостями – характеристики психологічної готовності. Вироблення готовності до розв'язання конфліктних ситуацій здійснюється у процесі навчання у ВЗО та, що навіть більш важливо, у процесі самовдосконалення, розширення власних знань шляхом ознайомлення із відповідною літературою, проведення самодіагностики, відвідування тренінгів для працівників відповідних сфер по роботі з конфліктами тощо.

Готовність до розв'язання конфліктних ситуацій - це стан особистості фахівця, який має динамічну структуру, що складається з низки взаємодоповнюючих компонентів, функціонування яких забезпечує здатність до усвідомлення ситуації як конфліктної та володіння методами і засобами її розв'язання. Компонентами готовності у загальному вигляді є наступні: мотиваційно-вольовий, оцінно-орієнтаційний, та операційний. Незважаючи на те, що економісти переважно виконують свою роботу за допомогою комп'ютерних програм, проте їх робота вимагає неабияких професійно-комунікативних навичок. Представники фінансово-економічної галузі щоденно зустрічаються з клієнтами (їх настроєм, темпераментом, рівнем освіти тощо). Успішність їхньої діяльності багато в чому залежить від успішної міжособистісної комунікації. А це – безконфліктний, комфортний і зрозумілий обмін інформацією (між працівником і клієнтом чи між працівниками у вирішенні професійних питань).

Завдання ЗВО – переглянути нормативні документи з підготовки фахівців фінансово-економічного профілю, включити до переліку дисциплін такі як, наприклад, «Психологія професійного спілкування» чи «Основи професійної комунікації», залучати представників тренінгових центрів до роботи зі студентами, психологів, які працюють в установах економічної (фінансової) галузі та, звичайно ж, самоосвіта. Сучасний медійний простір пропонує багато професійно-психологічної літератури, яка допомагає вирішувати завдання, що виникають щодня у професійному та особистому житті фахівця.